

Nr 519

Av herr **Holmberg m. fl.**, om en plan för snart genomförande av den 9-åriga enhetsskolan.

De stora årskullarna, bristen på lärare och det starkt eftersatta behovet av skollokaler har skapat svåra problem för vårt skolväsende. Samtidigt som samhällsutvecklingen ställer ökade krav på den enskildes utbildning och elever och föräldrar önskar en bättre skolutbildning än vad den hittillsvarande obligatoriska skolan ger, blir möjligheterna att tillgodose dessa krav och önskemål relativt sett sämre. I för varje år ökad omfattning måste elever trots normalt sett betygmässiga förutsättningar avvisas från tillträde till realskole- och gymnasieutbildning. Att den svenska ungdomens utbildningsmöjligheter försämras samtidigt med att vetenskap och teknik befinner sig i stark utveckling i världen innebär en allvarlig fara, och vårt land, som en gång kunde betraktas som föregångare i fråga om den obligatoriska skolan, riskerar att nu bli efter.

Det är följaktligen nödvändigt att sätta in alla krafter för en omfattande utbyggnad av hela vårt utbildningsväsende för att ta vara på de resurser som finnes. Det är här fråga om nödvändiga investeringar för framtiden, där underlåtenhet kan medföra skadeverkningar för långa tider. Det är sålunda alldeles riktigt då skolöverstyrelsens planeringskommitté, speciellt tillsatt för att vidtaga åtgärder och inkomma med förslag i anledning av de problem, de stora årskullarna ungdomar medför, i sitt nyligen framlagda betänkande kräver *företräde* för skolans krav även före andra viktiga uppgifter:

Kommittén påfodrar därför skärpt uppmärksamhet och prioritet åt de krav, som skolväsendet under åtskilliga år framåt måste ställa, och gör det i medvetandet om att vad som nu göres eller underlåtes kommer att såväl beträffande enskilda människors öden som hela samhällsutvecklingen ha verkningar som sträcker sig långt framåt i tiden.

Kommittén understryker med skärpa att redan vidtagna åtgärder är otillräckliga och att de åtgärder som föreslås för utvidgningen av skolmöjligheterna på realskolans åldersstadium måste vidtagas med den största snabbhet, om de skall kunna få någon verkan för de åldersgrupper det här gäller.

Trots alla alarmsignaler kännetecknas anslagskraven i ecklesiastikdepartementets huvudtitel även i år av den snålhet och nedskärningspolitik, som bär huvuddelen av ansvaret för att situationen blivit krisartad för skolan, framför allt i fråga om tillgången på lärare och skollokaler. Extraordinära åtgärder är nu nödvändiga för att i någon mån söka avhjälpa de värsta bristerna och försummelse under tidigare år.

9-åriga enhetsskolan en god grund

Grundvalen för en ny och bättre skola finns i det principprogram, som 1948 efter ett förhållandevis snabbt utredningsarbete framlades av 1946 års skolkommision »med förslag till riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling». Genomförandet av den 9-åriga enhetsskola, som där föreslås, hotas emellertid av de bristförhållanden som råder. De svårigheter som därigenom uppstått har också medfört att den av riksdagen år 1950 beslutade försöksverksamheten på många håll måst äga rum under ogynnsamma omständigheter. Det har i sin tur medfört att motståndare till den demokratisering och förbättring av skolväsendet, som den 9-åriga enhetsskolan skulle innebära, fått billiga argument för en osaklig kritik mot en av efterkrigstidens viktigaste reformer.

Den livliga diskussion som för närvarande pågår beträffande skolfrågorna gäller framför allt högstadiet inom enhetsskolan kontra den gamla realskolan samt frågan om denna realskolas framtida utformning såsom 3-årig, 4-årig eller 5-årig. Frågan om anknytningen till gymnasiet ingår i detta frågekomplex. Diskussionen synes mera gälla innehåll, kunskapsmål och metoder, lärarkompetens o. d. än själva utökningen av skolplikten. Att den obligatoriska skolan måste utbyggas för att ge *alla* ungdomar tillfälle till en bättre skolutbildning är utan tvivel det stora flertalet av vårt lands invånare överens om.

I jämförelserna mellan studieresultaten från de första försöken i enhetsskolans högstadium och den gamla realskolan utgår enhetsskolans kritiker ofta från felaktiga utgångspunkter. Man bortser ifrån det väsentliga faktum, att 1946 års skolkommision med sitt förslag om 9-årig enhetsskola inte avsåg ett högstadium, som i fråga om innehåll skulle kopiera den gamla realskolan. Frågan om skolans målsättning spelade en väsentlig roll i skolkommissionens program för den nya skolan. »Skolans främsta uppgift blir att fostra demokratiska människor.» I fråga om undervisningens innehåll förklarades att »skolan skall förbereda för det liv, till vilket den unge skall gå ut», och berättigad kritik anfördes mot det »formalistiska bildningsideal» som tidigare präglat skolan.

Omöjliga jämförelser

När enhetsskoletankens konservativa kritiker nu — bland annat med ett fåtal enhetsskoleelevers mindre goda betyg från första terminen i försöks-gymnasium — konstaterar, att den gamla realskolan ger bättre resultat i fråga om undervisningen i främmande språk och matematik, är jämförelsen icke hållbar. Vilken »högre makt» har, för att ta exempel, dekreterat, att det sätt varpå engelskundervisningen bedrivs i realskolan med grammatikplugg som grundval för konsten att i första hand kunna göra skriftliga översättningar är det mest ändamålsenliga? Bör inte i stället — på detta stadium av skolutbildningen och utan underskattning av grammatikundervisningen — huvudvikten i stället, som skolkommisionen framhållit, läggas vid för-

mågan att *läsa* och i andra rummet att kunna *tala* språket? »Däremot torde färdigheten att *skriva* det främmande språket inte så ofta komma till användning, och så gott som aldrig får man användning för färdigheten att ord för ord översätta text från modersmålet till det främmande språket, den färdighet som man nu lägger ner så oerhört arbete på i vår språkundervisning och som vållar de största svårigheterna» (skolkommissionens betänkande, sid. 29).

Härtill kommer att enhetsskolans elever i ringa utsträckning haft tillgång till akademiskt kvalificerade lärare och att, i fråga om de vid försöksgymnasium underkända enhetsskoleeleverna, ideliga lärarbyten skett. Enligt realskoleutredningens nyligen avgivna betänkande »Realskolan under övergångstiden» (SOU 1955:53) har endast sju procent av alla läraravdelningar i klass 5 och 6 i folkskolan höstterminen 1954 vid undervisningen i engelska haft tillgång till lärare med akademiskt betyg, medan motsvarande siffra i realskolorna och jämförliga var 85 procent. Under sådana förhållanden är varje rättvisande jämförelse i detta avseende omöjlig.

Realskolan räcker inte till

Så länge inte innehåll och »kunskapsmått» i realskolan väsentligt ändras — och det gäller inte endast undervisningen i främmande språk — torde det vara odiskutabelt, att en 5-årig realskola är bättre än en 3-årig. Att under fem år få en sammanhängande studiegång systematiskt inriktad mot ett givet mål måste te sig fördelaktigare än att under tre år drivas fram mot samma mål. Det teoretiska högstadiet i den 9-åriga enhetsskolans försöksverksamhet har visserligen ett delvis annat innehåll, men genom de oförändrade krav, som möter från gymnasiets sida för dem som önskar fortsätta där, tvingas eleverna att under ogynnsammare förhållanden inhämta den gamla realskolans kurser.

Vi behöver i detta sammanhang inte närmare ingå på de tungt vägande skäl, som anförts mot den söndersplittring av folkskolan med avgång efter klass 4, klass 5 eller klass 6, som det nuvarande realskolesystemet innebär. Det är heller inte nödvändigt att närmare beröra den betygshets och press på eleverna som följer med det förhållandet, att den nuvarande realskolan inte kan ta emot alla dem, som vill en fortsatt teoretisk utbildning utöver den obligatoriska skolan. När bristförhållandena nu framtvingat förslag om att realskolestadiet i största utsträckning måste begränsas till tre år för att kunna ta emot flera elever, framstår såsom det viktigaste problemet, hur skolutbildningen på realskolestadiet bäst skall kunna ordnas i nuvarande krissituation.

Enligt uppgift i realskoleutredningens betänkande var det år 1954 icke mindre än 38,9 procent av alla sökande till skolor med anknytning till klass 4 som måste avvisas, emedan siffran avvisade från folkskolans sjätte klass till real- och jämförliga skolor uppgick till 15,2 procent. Antalet avvisade av sökande till gymnasium uppgick likaledes till 15,2 procent. Skolöversty-

relsens planeringskommitté anger i absoluta tal, att år 1954 nära 12 500 sökande till realskoleutbildning måste avvisas på grund av platsbrist och att siffrorna för 1955 uppskattas till 17 000. »För kommande år skulle antalet avvisade under samma förutsättningar stiga mycket snabbt och nå kulmen 1957 med 22 300; först 1964 skulle 1954 års tal något underskridas», beroende på att årskullarnas ungdom åter minskar. Siffrorna ger vid handen, som planeringskommittén framhåller, att »det nuvarande undervisningsväsendet är sålunda klart underdimensionerat för att kunna möta de krav som de stora ungdomskullarna från 1940-talets första år ställer».

Den starkt ökade tillströmningen till realskolorna beror emellertid inte, som tillgängliga utredningar också klart säger ifrån, enbart på de ökade årskullarna utan också på att ett relativt sett större antal ungdomar vill ha utbildning utöver vad den nuvarande obligatoriska skolan kan ge. Samtidigt som den gamla realskolan inte kan ta emot alla utan måste avvisa en mycket stor del är det uppenbart — kuggningsprocenten i realskolans första klasser ger belägg härför — att denna skolas innehåll icke motsvarar vad som ur synpunkten av en fortsatt utbildning på bredden är behövt och önskvärt. Det är här den nioåriga enhetsskolan med en *för alla anpassad utbildning* kommer in i bilden. Utan att sänka utbildningsnivån för de elever som är ägnade att klara den hittillsvarande realskoleutbildningen — en förändring av innehåll och metoder är självfallet inte liktydig med en sänkning av standarden — skall enhetsskolan också ge ökade utbildningsmöjligheter för dem som inte har anlag för den mera teoretiska utbildningsvägen.

Enhetsskolans genomförande bör påskyndas

De åtgärder, som nu ifrågasättes för att nödtorftigt klara de stora årskullarnas krav på fortsatt skolutbildning, är i första hand att **avskaffa de två** första klasserna av den femåriga realskolan och sålunda till övervägande del göra realskolan 3-årig samt att på motsvarande sätt göra den 7-åriga flickskolan 5-årig. Utredningen om »Realskolan under övergångstiden» och skolöverstyrelsens planeringskommitté tar sikte på en sådan utveckling. Även om förslagen i denna riktning är ägnade att skapa ökade möjligheter till realskoleutbildning och konsekventa i så måtto, att de i organisatoriskt hänseende förenklar det slutliga genomförandet av enhetsskolesystemet med dess 3-åriga högstadium kan ändå bärande erinringar göras mot dessa förslag.

För det första kan den invändningen göras, att så länge den gamla realskolan skall bibehållas och ingen grundläggande förändring av dess innehåll genomföres är 5-årig linje bättre än 3-årig.

För det andra kan den invändningen göras, att en förändring av realskolan till genomgående 3-årig endast skapar ökade utbildningsmöjligheter för de teoretiskt studiebegåvade, alltså för dem som har anlag för att klara den genom begränsningen till tre år ännu mera krävande realskoleutbildningen av nuvarande innehåll.

Slutsatsen borde därmed vara given: Endast genom att i snabb takt genomföra den 9-åriga enhetsskolan kan de relativt och absolut sett ökade ungdomsskolor, som önskar en bättre skolutbildning än vad den nuvarande obligatoriska skolan kan ge, få sina intressen tillgodosedda. Alla ansträngningar måste sålunda enligt vår mening i första hand inriktas på utbyggandet av enhetsskolan.

Kravet att ansträngningarna skall inriktas på utbyggandet av enhetsskolan och på att tillgodose lärar- och lokalbehovet för denna skola står — organisatoriskt sett — inte i någon oöverkomlig motsättning till förslaget att för framtiden övervägande göra realskolan 3-årig. Inga större hinder torde möta mot att i stället för 3-årig realskola bygga ut det 3-åriga teoretiska högstadiet i en 9-årig enhetsskola. En omläggning av studiegången och kunskapsmålet tränger ändå på, och en anpassning till enhetsskola bör sålunda kunna genomföras utan alltför stora svårigheter.

Försöksverksamhet bör alltid finnas

Det kan invändas, att tillgängliga lärarkrafter och lokaltillgången ändå inte räcker till för att öka den obligatoriska skolan till nio år för *alla*, att lösningen av den praktiska utbildningen kräver omfattande åtgärder samt att riksdagens beslut av år 1950 om enhetsskolan endast innebar ett principbeslut om införande av enhetsskola, men att utformningen av densamma och tidpunkten för dess genomförande senare efter försöksverksamhet skulle bli föremål för ny behandling. Sålunda uttalade dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet i skolpropositionen 1950, att »mot slutet av 1950-talet tiden kan vara inne för en sammanfattande utredning i differentieringsfrågan, varvid praktiska och vetenskapliga erfarenheter bör kunna samarbetas till en hållbar grund för den organisation som sedan successivt skall genomföras».

Invändningarna förefaller oss i nuvarande situation inte ovederläggliga. För det första gäller försöksverksamheten med 9-årig enhetsskola mera metoder, kursplaner och innehåll samt den inre organisationen av enhetsskolans högstadium, frågan om eventuell differentiering o. d. Försöksverksamhet av *det* slaget bör ständigt pågå och kan inte — inte heller till slutet av 1950-talet — ha gett sådana resultat att man en gång för alla kan fastslå hur den framtida skolan skall se ut. Här bör tvärtom skolans inre arbete organiseras på sådant sätt att vi, som 1946 års skolkommision formulerade det, får »en ständigt fortskridande skolreform». Skolkommisionen har utförligt klargjort förutsättningarna härför.

Femårsperiod för enhetsskola i hela landet

Eftersom meningsskiljaktigheterna om den 9-åriga enhetsskolan alltså mindre gäller den yttre organisationen och frågan om att den obligatoriska skolan skall utökas till nio år, varom för övrigt riksdagen 1950 fattade prin-

cipbeslut, finns sålunda i detta avseende inga hinder för att utbygga enhetsskolan på sätt vi här föreslagit i stället för att åstadkomma nya provisorier med 3-årig realskola. Det står självklart också riksdagen fritt att fatta nytt beslut i frågan, även om det från något håll skulle anses ej helt överensstämmande med förutsättningarna av år 1950.

Den andra invändningen, att lärar- och lokaltillgången ändå inte kommer att medge utökad skolgång för alla är heller inte bärande. Om de lärarkrafter, som frigöres genom att den femåriga realskolan och den sjuåriga flickskolan avkortas till tre, respektive fem år, står till förfogande för ett teoretiskt högstadium på enhetsskolan i stället för i 3-årig realskola, blir ju utbildningsmöjligheterna på detta område inte mindre.

Härtill kommer, att genomförandet av enhetsskolan självklart inte kan ske i ett enda slag. Skolöverstyrelsens planeringskommitté förutsätter i sitt betänkande, att en övergångstid på fem år skulle vara erforderlig för den 5-åriga realskolans ersättande med 3-årig. Om i stället denna femårsperiod sattes som frist för införandet av enhetsskola i hela landet, så skulle det inte innebära en alltför knapp tidrymd. I många fall skulle påbörjandet av enhetsskolan säkerligen inte ske förrän under det sista året av denna period. Då utbyggandet av enhetsskolan som regel måste börja med klass 5 inträder den nioåriga skolplikten normalt först ytterligare fyra år därefter. Det skulle alltså stå en period av nio år till förfogande, under vilken lärar- och lokalresurser måste kunna skapas för enhetsskolans genomförande i dess helhet. Det måste också förutsätta att till en början ganska många elever begär förutsedd dispens från det nionde året, vilket måste tagas med i beräkningen av lärar- och lokalbehovet.

En till mitten av 1960-talet helt genomförd 9-årig enhetsskola torde inte kunna betecknas som en åtgärd i brådskans tecken och kan inte anses stå utom möjligheternas gräns. Det kan tvärtom befaras att ytterligare dröjsmål kommer att leda till att nioårig skolutbildning för alla anses otillräcklig och att skolreformen sålunda blir föråldrad innan den ens hunnit bli genomförd. Reformtakten i många andra länder på detta område, där obligatorisk *tioårig* skola håller på att genomföras, bör ha någonting att lära den högsta skolledningen i vårt land.

Beslut bör fattas nu!

Vi anser sålunda att riksdagen nu bör fatta definitivt beslut om införande av 9-årig enhetsskola, varvid det bör ankomma på vederbörande skolmyndigheter samt ecklesiastikdepartementet och skolöverstyrelsen att uppgöra bestämda tidsplaner för landet i dess helhet liksom för varje enskilt skoldistrikt med sikte på att enhetsskolan skall vara påbörjad i hela landet inom loppet av förslagsvis fem år.

Självklart måste en generalplan i detta syfte innehålla förslag om och riktlinjer för konkreta åtgärder i fråga om den nödvändiga lärarutbildningen, i fråga om anskaffandet av skollokaler lika väl som i fråga om re-

formering av gymnasieutbildningen för att anpassa den till den nya skolorganisationen samt i fråga om utbyggnaden av yrkesundervisningen för att tillgodose de praktiska utbildningsvägarna.

Lärarutbildningen får ej minskas

Det är inte möjligt för oss att i detalj ange lärarutbildningsbehoven för att kunna genomföra det här framförda förslaget.

I fråga om utbildningen av lärarkrafter för realskolestadiet har skolöverstyrelsens planeringskommitté i sitt betänkande föreslagit en rad åtgärder, delvis av provisorisk art, för snabbutbildning och vidareutbildning. De bör enligt vår mening omedelbart bli föremål för beslut såsom nödvändiga minimiåtgärder.

Realskoleutredningens beräkningar att behovet av akademiskt utbildade lärare vid normal utvidgning av den högre skolutbildningen skulle vara täckt 1960 och att det redan året därpå skulle uppstå ett visst överskott synes oss utgöra ett belägg för att det inom den av oss föreslagna tiden skulle vara möjligt att klara behovet i fråga om denna lärarkategori för enhetsskolans teoretiska högstadium. Denna lärarutbildning bör därefter inte minska med hänsyn till befarat läraröverskott. Åtgärderna bör i stället inriktas på att sänka elevantalet i klasserna.

För att tillgodose behovet av lärare på folkskolans respektive enhetsskolans låg- och mellanstadium måste det anses självklart att tillgängliga utbildningsresurser utnyttjas. Att sänka intagningen av elever vid folkskoleseminarierna från 1 176 år 1955 till i statsverkspropositionen föreslagna 782, d. v. s. minska den redan med bestående organisation möjliga folkskollärarytbildningen med 394, kan i nuvarande bristsituation icke anses försvarligt. Även om barnkullarna nu minskar måste lärarutbildningen enligt vår mening fortgå i minst samma tempo som hittills dels för att möjliggöra genomförandet av den inom enhetsskolan planerade utökningen av småskolestadiet till att omfatta också tredje klassen, dels för att möjliggöra ökad vidareutbildning av små- och folkskollärare för högstadiet, dels också så långt detta är möjligt för att minska antalet elever i klasserna. Sistnämnda är en av de angelägna uppgifterna för att trygga enhetsskolans goda genomförande. Vi föreslår därför att lärarutbildningen i seminarierna fortsätter i minst samma omfattning som hittills.

Skolbyggnationen måste öka

Bristen på skollokaler utgör ett andra avgörande hinder för utbyggandet av enhetsskolan och skolväsendet över huvud taget. Enligt skolöverstyrelsens uppskattning finns en brist på närmare 4 500 klassrum i folkskolan och nära 1 100 klassrum i högre skolor. Härtill kommer en mycket stor brist på gymnastiklokaler, simanläggningar, skolmåltidslokaler o. d. Om, såsom fallet är i innevarande års statsverksproposition, statsanslaget för skolbygg-

nation begränsas till samma som tidigare, beräknas bristen redan innevarande år uppgå till 6 200 klassrum.

Skolöverstyrelsen beräknar i årets budgetförslag bristen på skollokaler inom folkskoleväsendet till en summa av 1 060 miljoner kronor, vartill kommer bristen på lokaler för högre skolor, cirka 200 miljoner. Skolöverstyrelsen nöjer sig emellertid med att för det kommande budgetåret begära statsanslag med 97 miljoner kronor, 3 miljoner kronor mindre än innevarande år, vilket dock av departementschefen nedskurits till 59,8 miljoner kronor eller samma som tidigare.

Denna nedskärningspolitik betyder att bristsituationen ytterligare förvärras på sätt som ovan angetts enligt skolöverstyrelsens planeringskommittés beräkningar.

Vi anser att en konkret plan bör uppgöras i syfte att på tre år häva bristen på skollokaler samtidigt som nyuppkommande behov tillgodoses. För nästkommande budgetår anser vi, i avvaktan härpå, att riksdagen bör bifalla skolöverstyrelsens anslagskrav för skolbyggnader.

Yrkesutbildning och gymnasiereform

I fråga om yrkesutbildningen, som bör utbyggas i sådan takt att den tillgodoser det växande behov som kommer att uppstå i samband med enhetskolans utbyggande på sätt vi föreslagit, föreligger redan beslut av riksdagen. Den planerade utbyggnaden måste emellertid anses otillräcklig, och ett relativt mindre antal ungdomar får möjlighet att skaffa sig yrkesutbildning under de närmaste åren. Fara föreligger att utbyggnadstakten ytterligare sänkes genom att staten icke bidrar till ekonomiseringen av byggkostnaderna för de kommunala yrkesskolorna. Samtidigt som åtgärder vidtages för att lösa sistnämnda fråga bör yrkesskolornas utbyggnad påskyndas, så att det beslutade programmet kan genomföras inom loppet av fem år i stället för planerade femton år.

Utbyggnad av realskolestadiet, vare sig detta sker i form av högstadium i 9-årig enhetsskola, som vi här föreslagit, eller genom utbyggnad av den gamla realskolan, kommer att ställa mycket stora krav på gymnasieorganisationen. Skolöverstyrelsens planeringskommitté räknar med mer än fördubbling av antalet gymnasieelever på en tioårsperiod. Samtidigt som det krävs extraordinära åtgärder för att klara denna ökade tillströmning till gymnasierna framstår som en trängande omedelbar reform att reformera gymnasiet innehåll, så att det naturligt kan anpassas till den 9-åriga enhetskolan. Kursplaner och metoder på gymnasiestadiet får ej vara så utformade att de bryter av mot den skola, som så småningom skall bli grundskolan för all fortsatt vidareutbildning.

Vad vi tidigare anfört i fråga om realskolan gäller också i detta fall, nämligen att en sådan inre gymnasiereform på intet sätt behöver innebära någon sänkning av utbildningsnivån.

Att universitet och högskolor upprustas för att mottaga den ökning av elevantalet, som blir följden av den förbättrade skolutbildningen, är naturligt. I detta sammanhang är det icke nödvändigt att närmare ingå på denna fråga. Vi vill endast särskilt understryka den omedelbara upprustning som krävs för att snabbt tillgodose behovet av ökad lärarutbildning.

Ökat ekonomiskt stöd åt de studerande

I samband med den vidgade skolutbildningen måste samhället också ge ökat ekonomiskt stöd åt de studerande. En viktig åtgärd är, att barnbidragens realvärde återställs och att deras giltighetstid utsträcker så, att de utgår till studerande ungdom t. o. m. 18 års ålder. En höjning av nu utgående stipendier bör genomföras så att ett sammanlagt belopp av 150 kronor per månad i erforderliga fall kan ges åt elever i enhetsskolans högsta klass, yrkesskolor och gymnasier. Terminsavgifterna vid läroverk och gymnasier bör omedelbart avskaffas och fri skolmateriel införas på alla skolstadier.

Ute i kommunerna landet runt finns stort intresse för skolväsendets utbyggnad främst i enhetsskolans form. Detta framgår av svaren på en rundfråga, som redovisas av skolöverstyrelsens planeringskommitté. Av 195 skol-distrikt, som omfattades av undersökningen beträffande vilken utbyggnad av organisationen som förordades eller planeras för att bereda tillräckliga utbildningsmöjligheter åt de stora årskullarna, svarade flertalet eller 105 distrikt: *enhetsskola*. Införande av realskola eller utökning av befintlig real-skoleorganisation nämndes endast i 37 distrikt. Det är sålunda uppenbart att enhetsskolans planmässiga utbyggnad är en aktuell fråga på många håll i landet. Den skulle i väsentlig grad underlättas, om ovissheten och planeringssvårigheterna beträffande den framtida skolans organisation avlägsnades genom ett definitivt beslut i riksdagen redan nu.

Ännu större beredvillighet att utbygga skolväsendet på detta sätt skulle säkerligen åstadkommas, därest åtgärder vidtoges för att minska den ekonomiska belastningen på kommunerna. Den pågående prövningen av statsbidragen till skolväsendet bör sikta till att normalkostnaden för hela skolväsendet bör åvila staten.

Utbyggnaden av skolväsendet på sätt som här föreslagits kommer otvivelaktigt att kosta mycket pengar och anspänning av alla tillgängliga krafter. Som tidigare anförts är det emellertid fråga om en investering för framtiden, en investering som har förtursrätt framför mycket annat och som vårt land helt enkelt inte har råd att avstå ifrån.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts föreslår vi,

att riksdagen med hänsyn till den situation som föreligger på skolväsendets område måtte besluta att den 9-åriga enhetsskolans genomförande påbörjas i hela landet inom loppet av de närmaste fem åren samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär framläggandet av en plan härför och förslag om nödvändiga åtgärder med beaktande av vad som i motionen anföres.

Stockholm den 26 januari 1956

Helmer Holmberg

Gustav Johansson

Gerda Nilsson

Nr 520

Av herr **Holmberg m. fl.**, *angående elevintagningen vid folkskoleseminarierna.*

Med hänvisning till motiveringen i vår denna dag väckta motion, II:519, hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att samma antal elever intages vid folkskoleseminarierna som hösten 1955, vilket innebär 43 avdelningar med sammanlagt 1 176 elever.

Stockholm den 26 januari 1956

Helmer Holmberg

Gustav Johansson

Gerda Nilsson

Nr 521

Av herr **Holmberg m. fl.**, *om en plan för hävande av bristen på skollokaler samt om ökat anslag till bidrag till vissa byggnadsarbeten vid folkskolor m. m.*

Med hänvisning till motiveringen i vår denna dag väckta motion, II:519, hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till regeringen begär utarbetande av en konkret plan i syfte att häva bristen på skollokaler inom tre år samt

att riksdagen i avvaktan härpå för budgetåret 1956/57 till Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa byggnadsarbeten anvisar ett förslagsanslag av 97 000 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1956

Helmer Holmberg

Gustav Johansson

Gerda Nilsson
